

Робоча програма дисципліни «Макроекономіка з використанням управлінських інформаційних систем і технологій»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Макроекономіка

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Підсумковий контроль: Іспит

Призначення дисципліни

Дисципліна «Макроекономіка з використанням управлінських інформаційних систем і технологій» формує у студентів системне розуміння закономірностей функціонування національної економіки як цілісного організму. Курс охоплює теоретичні основи вимірювання макроекономічних показників, моделі рівноваги, механізми фінансової та монетарної політики, теорії економічного зростання та відкритої економіки.

Дисципліна є базовою для підготовки бакалаврів зі спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» за освітніми програмами «Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях» та «Облік і оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях».

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання макроекономічної інформації: виявлення суттєвих даних, інтерпретація статистичних показників, порівняння альтернативних підходів та формування обґрунтованих висновків щодо стану національної економіки.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних оглядів, розрахункових робіт та презентацій з макроекономічної проблематики.

Комунікація

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати макроекономічні поняття та взаємозалежності, аргументовано представляти позицію, оформлювати аналітичні звіти та записки.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність та готовність працювати в команді під час групового аналізу макроекономічних ситуацій, обговорення реальних кейсів з практики державної економічної політики та спільного пошуку рішень.

Студент повинен вміти: аналізувати статистичну та аналітичну інформацію; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння макроекономіки

Розуміння сутності макроекономіки, її предмету та методів. Знання основних макроекономічних суб'єктів (домогосподарства, підприємства, держава, зовнішній сектор), системи національних рахунків та показників виміру обсягу національного виробництва: ВВП, ВВП, ЧВП, НД.

Аналіз показників

Здатність аналізувати ключові макроекономічні показники: рівень безробіття, інфляцію, дефіцит бюджету, платіжний баланс, ставку відсотка, обмінний курс, темп економічного зростання та продуктивність факторів виробництва.

Фіскальна та монетарна політика

Знання механізмів державного регулювання економіки через інструменти фіскальної та монетарної політики; розуміння їх взаємодії в моделі IS–LM та впливу на рівноважний ВВП і рівень цін в короткостроковому і довгостроковому аспектах.

Студент повинен вміти: розраховувати та інтерпретувати макроекономічні показники; аналізувати вплив фіскальної та монетарної політики на рівноважний ВВП; характеризувати причини та наслідки інфляції і безробіття; оцінювати фактори економічного зростання; орієнтуватися у механізмах функціонування відкритої економіки та платіжного балансу.

Результати навчання

→ Пояснення макроекономічних категорій

Пояснювати сутність ключових макроекономічних категорій та явищ: ВВП, ВНП, інфляція, безробіття, сукупний попит, сукупна пропозиція, мультиплікатор, грошова маса, платіжний баланс та економічне зростання.

→ Моделі макроекономічної рівноваги

Застосовувати моделі макроекономічної рівноваги (кейнсіанська модель, модель $AD-AS$, $IS-LM$) для аналізу наслідків змін в економічній політиці та зовнішніх шоків; оцінювати ефективність стабілізаційних заходів держави.

→ Аналіз стану національної економіки

Аналізувати основні показники функціонування національної економіки, використовуючи дані Державної служби статистики, НБУ та міжнародних організацій (МВФ, Світовий банк), для виявлення тенденцій та обґрунтування висновків.

→ Фіскальна та монетарна політика

Орієнтуватися в інструментах та механізмах реалізації фіскальної та монетарної політики в Україні; аналізувати вплив бюджетно-податкових та кредитно-грошових заходів на макроекономічну ситуацію в країні.

Макроекономіка як наука. Вимірювання національного виробництва

Тема 1.1

Макроекономіка як наука: предмет, методи, основні макроекономічні суб'єкти та ринки, модель кругообігу. Відмінності макро- та мікроекономічного аналізу.

Тема 1.2

Система національних рахунків (СНР). ВВП та методи його розрахунку (витратний, доходний, виробничий). Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Інші показники СНР.

Тема 1.3

Макроекономічна нестабільність: безробіття та інфляція. Причини, форми, наслідки. Закон Оукена. Крива Філіпса. Антиінфляційна та антициклічна політика.

Тема 1.1 — Лекційний матеріал

Макроекономіка як наука

Лекція 1 (2 год.): Предмет і методи макроекономіки. Позитивна та нормативна макроекономіка. Основні макроекономічні суб'єкти: домогосподарства, підприємства, держава, зовнішній сектор. Основні макроекономічні ринки: ринок товарів і послуг, фінансовий ринок, ринок факторів виробництва. Модель макроекономічного кругообігу: потоки витрат і доходів, ін'єкції та вилучення.

Відмінності від мікроекономіки: агрегування, парадокс ощадливості, ефект витіснення. Основні макроекономічні проблеми: забезпечення повної зайнятості, стабільність рівня цін, стає економічне зростання, рівновага платіжного балансу.

Ключові питання лекції

- Предмет та метод макроекономіки, її місце серед економічних дисциплін
- Основні макроекономічні суб'єкти та їхні функції
- Ринки в макроекономічній моделі
- Модель кругообігу: замкнута та відкрита економіка
- Ін'єкції та вилучення у кругообігу
- Зв'язок макроекономіки з інформаційними системами та фінансовими технологіями

❑ Макроекономіка є фундаментальною дисципліною для аналізу даних у фінансових та облікових інформаційних системах і технологіях.

Тема 1.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Побудова та аналіз схеми макроекономічного кругообігу для закритої та відкритої економіки. Визначення ін'єкцій та вилучень, умова рівноваги.

Завдання 2. Кейс: аналіз структури основних макроекономічних суб'єктів в Україні за актуальними даними. Характеристика їхньої ролі в умовах воєнного стану.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділ 1 «Макроекономіка як наука»
- Складання схеми «Основні макроекономічні ринки та суб'єкти» з прикладами для України
- Підготовка порівняльної характеристики: «Мікро- та макроекономічний аналіз: спільне та відмінне»
- Ознайомлення з офіційним сайтом НБУ (bank.gov.ua) та Держстату (ukrstat.gov.ua) — структура публікацій макроекономічної статистики

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати предмет і метод макроекономіки, пояснювати модель кругообігу та роль основних макроекономічних суб'єктів.

Тема 1.2 — Лекційний матеріал

Система національних рахунків та вимірювання ВВП

Лекція 2–3 (4 год.): Система національних рахунків (СНР): призначення, структура, основні рахунки. ВВП як ключовий показник: поняття, принципи розрахунку. Три методи розрахунку ВВП: витратний ($C+I+G+NX$), доходний ($w+r+R+Pr$), виробничий (додана вартість). Порівняння результатів та узгодженість методів.

Номинальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП та індекс споживчих цін (ІСЦ): різниця між показниками. Інші показники СНР: ВВП, ЧВП, НД, особистий дохід, особистий наявний дохід. Ланцюжок агрегатів СНР.

Ключові формули

- **ВВП (витратний метод)** $= C + I + G + NX$
- **ВВП (доходний метод)** $= w + r + R + Pr + \text{амортизація} + \text{непрямі податки}$
- **Реальний ВВП** $= \text{Номинальний ВВП} / \text{Дефлятор ВВП} \times 100$
- **ВНП** $= \text{ВВП} + \text{доходи резидентів за кордоном} - \text{доходи нерезидентів в Україні}$
- **ЧВП** $= \text{ВВП} - \text{Амортизація}$
- **НД** $= \text{ЧВП} - \text{Непрямі податки}$

Значення ВВП для аналізу даних в управлінських інформаційних системах: використання в автоматизованих системах фінансового аналізу та бізнес-аналітики.

Тема 1.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок ВВП трьома методами для умовної економіки. Перевірка узгодженості результатів та виявлення розбіжностей.

Задача 2. Розрахунок реального ВВП та дефлятора ВВП. Порівняння дефлятора ВВП та ІСЦ: різниця підходів та результатів для умовних даних.

Задача 3. Побудова ланцюжка агрегатів СНР: розрахунок ВВП, ВНП, ЧВП, НД, особистого доходу та особистого наявного доходу за умовними даними.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділ «Система національних рахунків»
- Виконання розрахункового завдання: аналіз динаміки реального ВВП України за 2022–2024 рр. за даними ukrstat.gov.ua
- Підготовка таблиці «Порівняння показників СНР: ВВП, ВНП, ЧВП, НД»
- Пошук даних: частки С, І, G, NX у ВВП України за останній рік (bank.gov.ua, ukrstat.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати ВВП трьома методами, обчислювати реальний ВВП та дефлятор, будувати ланцюжок агрегатів СНР.

Тема 1.3 — Лекційний матеріал

Макроекономічна нестабільність: безробіття та інфляція

Лекція 4 (2 год.): Безробіття: поняття, форми (фрикційне, структурне, циклічне), показники (рівень безробіття, природний рівень безробіття, NAIRU). Повна зайнятість. Закон Оукена: зв'язок між циклічним безробіттям та розривом ВВП. Соціально-економічні наслідки безробіття.

Інфляція: поняття, причини (інфляція попиту, інфляція витрат), форми (повзуча, галопуюча, гіперінфляція). Вимірювання: ІСЦ, дефлятор ВВП. Наслідки інфляції для економіки. Антиінфляційна політика. Крива Філіпса: короткостроковий і довгостроковий аспекти.

Ключові формули та концепції

- **Рівень безробіття** = $(\text{Безробітні} / \text{Робоча сила}) \times 100\%$
- **Закон Оукена:** $\Delta Y / Y^* = -\beta \times (u - u^*)$, де $\beta \approx 2-2,5$
- **ІСЦ** = $(\text{Вартість кошика в поточному р.} / \text{Вартість кошика в базовому р.}) \times 100$
- **Темп інфляції** = $(\text{ІСЦ}_t - \text{ІСЦ}_{t-1}) / \text{ІСЦ}_{t-1} \times 100\%$
- **Реальна ставка %** = $\text{Номінальна ставка} - \text{Темп інфляції}$ (рівняння Фішера)

Аналіз безробіття та інфляції в Україні в умовах воєнного стану 2022–2024 рр. за даними НБУ та МВФ.

Тема 1.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок рівня безробіття та застосування закону Оукена: визначення розриву ВВП при заданому рівні циклічного безробіття.

Задача 2. Розрахунок ІСЦ і темпу інфляції за умовними даними споживчого кошика. Порівняння ІСЦ та дефлятора ВВП.

Задача 3. Аналіз кривої Філіпса: короткостроковий та довгостроковий аспекти. Міні-дискусія: «Чи існує компроміс між інфляцією та безробіттям в сучасній Україні?»

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділи «Зайнятість», «Інфляція»
- Підготовка аналітичної записки: «Динаміка безробіття та інфляції в Україні у 2022–2024 рр.» за даними ukrstat.gov.ua та bank.gov.ua
- Складання порівняльної таблиці форм безробіття та методів антиінфляційної політики
- Розв'язання типових задач із застосуванням закону Оукена та рівняння Фішера (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати показники безробіття та інфляції, застосовувати закон Оукена, аналізувати наслідки макроекономічної нестабільності.

Макроекономічна рівновага. Сукупний попит і пропозиція

Тема 2.1

Класична та кейнсіанська моделі макроекономічної рівноваги. Споживання, заощадження та інвестиції. Мультиплікатор витрат. Рівноважний ВВП.

Тема 2.2

Сукупний попит (AD): структура та чинники зміни. Сукупна пропозиція (AS): класичний, кейнсіанський та проміжний відрізки. Рівновага AD–AS та наслідки змін у попиті й пропозиції.

Тема 2.3

Ринок грошей. Грошова маса та грошові агрегати. Попит на гроші та пропозиція грошей. Грошовий мультиплікатор. Рівновага на грошовому ринку.

Тема 2.4

Модель IS–LM як синтез реального та грошового секторів. Побудова кривих IS і LM, рівновага в моделі. Ефективність фінансової та монетарної політики в рамках IS–LM.

Тема 2.1 — Лекційний матеріал

Класична та кейнсіанська моделі рівноваги

Лекція 5–6 (4 год.): Класична школа: закон Сея, гнучкість цін і заробітних плат, автоматичне відновлення рівноваги при повній зайнятості. Кейнсіанська революція: ключові ідеї Дж. М. Кейнса, принцип ефективного попиту. Споживання: функція споживання, гранична схильність до споживання (MPC), середня схильність до споживання (APC). Заощадження: функція заощадження, MPS, APS. Зв'язок між MPC та MPS.

Інвестиції: автономні та індукційовані, чинники інвестиційного попиту, гранична ефективність капіталу. Рівноважний ВВП у кейнсіанській моделі. Мультиплікатор витрат: поняття та розрахунок.

Ключові формули

- $C = C_a + MPC \times Y$ (функція споживання)
- $S = -C_a + MPS \times Y$ (функція заощадження)
- $MPC + MPS = 1$
- **Мультиплікатор (k)** $= 1 / (1 - MPC) = 1 / MPS$
- $\Delta VВП = k \times \Delta \text{Autonomous Expenditure}$
- **Рівноважний ВВП:** $Y = C + I + G$ (замкнена економіка)

Парадокс ощадливості: спроба збільшити заощадження може призвести до скорочення ВВП та загального рівня заощаджень.

Тема 2.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Визначення рівноважного ВВП за умовними даними: функції споживання, заощадження та інвестицій. Розрахунок графічним та алгебраїчним методом.

Задача 2. Розрахунок мультиплікатора витрат та визначення зміни рівноважного ВВП при зміні автономних інвестицій та державних витрат. Порівняння результатів.

Задача 3. Аналіз парадоксу ощадливості: кейс-аналіз наслідків зростання схильності до заощадження для ВВП.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділи «Споживання та заощадження», «Інвестиції», «Мультиплікатор»
- Виконання розрахункового завдання: побудова кейнсіанського хреста для умовної економіки
- Підготовка таблиці «Порівняння класичної та кейнсіанської моделей рівноваги»
- Розв'язання типових задач на мультиплікатор (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє визначати рівноважний ВВП в кейнсіанській моделі, розраховувати мультиплікатор та аналізувати вплив змін автономних витрат на ВВП.

Тема 2.2 — Лекційний матеріал

Сукупний попит і сукупна пропозиція. Модель AD–AS

Лекція 7 (2 год.): Сукупний попит (AD): поняття, крива AD, чинники зміщення (багатство, очікування, зовнішня торгівля, фіскальна та монетарна політика). Цінові ефекти: ефект процентної ставки, ефект багатства (Пігу), ефект чистого експорту (Манделла–Флемінга).

Сукупна пропозиція (AS): класичний відрізок (вертикальна AS при повній зайнятості), кейнсіанський відрізок (горизонтальна AS при неповній зайнятості), проміжний відрізок. Чинники зміщення AS: ціни ресурсів, продуктивність, регулювання.

Рівновага AD–AS та її порушення

Рівноважний рівень цін та обсяг виробництва. Наслідки зміщення AD: ефект «храповика» при зниженні AD. Наслідки позитивного та негативного шоку AS: стагфляція. Довгострокова крива AS (LRAS) та економічне зростання. Розрив ВВП: інфляційний та дефляційний, методи ліквідації.

- Шоки попиту та пропозиції в Україні: аналіз 2022–2024 рр.
- Вплив монетарної та фіскальної політики на AD
- Цінова жорсткість та її значення для макроекономічного аналізу

Тема 2.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Графічний аналіз моделі AD–AS: побудова рівноваги, зміщення кривої AD вправо (внаслідок зростання G) та аналіз нового рівноважного рівня цін і ВВП.

Задача 2. Аналіз негативного шоку пропозиції (зростання цін на енергоресурси): наслідки для рівня цін та реального ВВП, заходи стабілізаційної політики.

Задача 3. Розрахунок і аналіз розривів ВВП: визначення дефляційного та інфляційного розривів за умовними даними.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділ «Модель AD–AS»
- Підготовка аналітичної записки: «Шоки сукупного попиту та пропозиції в Україні в умовах воєнного стану» (за даними НБУ)
- Складання порівняльної таблиці класичного та кейнсіанського підходів до аналізу AS
- Розв'язання задач на визначення рівноваги AD–AS та розривів ВВП (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє будувати та аналізувати модель AD–AS, характеризувати наслідки шоків попиту та пропозиції, визначати розриви ВВП.

Тема 2.3 — Лекційний матеріал

Грошовий ринок. Грошова маса та грошовий мультиплікатор

Лекція 8 (2 год.): Гроші: функції, форми, грошові агрегати M0, M1, M2, M3 та їх склад в Україні. Банківська система: центральний банк (НБУ) та комерційні банки. Часткове резервування та процес мультиплікації депозитів. Грошовий мультиплікатор. Грошова база (MB) та грошова маса (M).

Попит на гроші: транзакційний (кількісна теорія грошей: $MV=PQ$), мотив обережності, спекулятивний мотив (Кейнс), функція попиту на гроші. Пропозиція грошей. Рівновага на грошовому ринку: ставка відсотка як ціна грошей.

Ключові формули

- **Кількісне рівняння Фішера:** $MV = PQ$
- **Грошовий мультиплікатор (mm)** $= 1 / rr$ (де rr — норма обов'язкових резервів)
- **M** $= mm \times MB$ (грошова база)
- **Попит на гроші:** $Md = kPQ - h \cdot i$ (де k — коеф. оборотності, h — чутливість до %)

Роль НБУ

Інструменти НБУ з регулювання грошової маси: облікова ставка, операції на відкритому ринку (ОВДП), норми обов'язкових резервів. Актуальні дані: облікова ставка НБУ 2022–2024 рр.

Тема 2.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок грошового мультиплікатора та грошової маси при заданій грошовій базі та нормі обов'язкових резервів. Аналіз зміни грошової маси при зміні rr .

Задача 2. Визначення рівноважної ставки відсотка на грошовому ринку. Аналіз наслідків збільшення пропозиції грошей НБУ: ефект ліквідності.

Задача 3. Кейс: аналіз змін в обліковій ставці НБУ у 2022–2024 рр. та їхній вплив на грошовий ринок і кредитування.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділи «Гроші та банківська система», «Грошовий ринок»
- Виконання аналітичного завдання: динаміка грошових агрегатів в Україні за 2022–2024 рр. (bank.gov.ua)
- Підготовка таблиці «Інструменти монетарної політики НБУ та їх ефективність»
- Розв'язання задач на розрахунок грошового мультиплікатора та рівноваги на грошовому ринку (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати грошовий мультиплікатор, аналізувати рівновагу на грошовому ринку та характеризувати інструменти НБУ.

Тема 2.4 — Лекційний матеріал

Модель IS–LM: синтез реального та грошового секторів

Лекція 9–10 (4 год.): Крива IS (ринок товарів): поняття, нахил, чинники зміщення. Крива LM (ринок грошей): поняття, нахил, чинники зміщення. Рівновага в моделі IS–LM: одночасна рівновага на товарному та грошовому ринках. Рівноважний рівень доходу та ставка відсотка.

Фіскальна політика в моделі IS–LM: збільшення $G \rightarrow$ зміщення IS $\rightarrow$ ефект витіснення інвестицій (crowding-out effect).

Монетарна політика: збільшення $M_s \rightarrow$ зміщення LM $\rightarrow$ зниження ставки $\% \rightarrow$ зростання $I \rightarrow$ зростання Y . Порівняння ефективності фіскальної та монетарної політики залежно від нахилу кривих IS та LM.

Крива IS

1. IS відображає всі комбінації Y та i , за яких ринок благ перебуває в рівновазі
2. Нахил IS: що крутіше IS — то менший мультиплікатор або більша чутливість I до i
3. Зміщення IS: $\Delta G \rightarrow$ IS вправо (на величину $k \times \Delta G$)

Крива LM

1. LM відображає всі комбінації Y та i , за яких грошовий ринок перебуває в рівновазі
2. Ліквідна пастка: горизонтальна LM $\rightarrow$ монетарна політика неефективна
3. Зміщення LM: $\Delta M_s \rightarrow$ LM вправо-вниз

Тема 2.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Побудова кривих IS та LM за умовними рівняннями. Визначення рівноважного рівня доходу та ставки відсотка алгебраїчним методом.

Задача 2. Аналіз фіскальної політики в моделі IS–LM: збільшення державних витрат, зміщення IS, визначення нового рівноваги та розміру ефекту витіснення інвестицій.

Задача 3. Аналіз монетарної політики в моделі IS–LM: збільшення пропозиції грошей, зміщення LM, визначення нового рівноваги. Порівняння ефективності двох видів політики.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділ «Модель IS–LM»
- Виконання аналітичного завдання: застосування моделі IS–LM для аналізу антикризових заходів в Україні у 2022–2024 рр.
- Підготовка таблиці «Порівняння ефективності фіскальної та монетарної політики у різних випадках»
- Розв'язання задач на модель IS–LM (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє будувати модель IS–LM, визначати рівновагу та аналізувати ефективність фіскальної та монетарної політики.

Фіскальна та монетарна політика держави

Тема 3.1

Фіскальна (бюджетно-податкова) політика: інструменти, дискреційна та автоматична стабілізація, бюджетний дефіцит і державний борг, мультиплікатор збалансованого бюджету.

Тема 3.2

Монетарна (кредитно-грошова) політика: цілі, інструменти НБУ, трансмісійний механізм, різновиди монетарної політики, таргетування інфляції та обмінного курсу.

Тема 3.3

Економічне зростання: теорії (класична, кейнсіанська, неокласична модель Солоу), чинники зростання, продуктивність факторів виробництва, технологічний прогрес.

Тема 3.4

Економічний цикл: фази, причини циклічних коливань, теорії циклів. Антициклічна стабілізаційна політика. Взаємозв'язок циклів і структурних трансформацій економіки.

Тема 3.1 — Лекційний матеріал

Фіскальна політика держави

Лекція 11–12 (4 год.): Фіскальна політика: цілі та інструменти (державні видатки G , чисті податки T , трансферти). Дискреційна фіскальна політика: стимулювальна та обмежувальна.

Автоматичні стабілізатори: прогресивне оподаткування, допомога по безробіттю. Мультиплікатор державних витрат та податковий мультиплікатор.

Бюджетний дефіцит і профіцит. Циклічний та структурний дефіцит. Державний борг: внутрішній та зовнішній, обслуговування боргу. Способи фінансування дефіциту: грошова емісія, позики, продаж держмайна. Ризики надмірного державного боргу.

Ключові формули та концепції

- **Мультиплікатор ДВ:** $kG = 1 / (1 - MPC)$
- **Податковий мультиплікатор:** $kT = -MPC / (1 - MPC)$
- **Мультиплікатор збалансованого бюджету:** $kBB = 1$
- **Бюджетний дефіцит:** $BD = G + TR - T$
- **Первинний дефіцит:** BD – відсотки за боргом

Фіскальна політика України в умовах воєнного стану 2022–2024 рр.: аналіз структури доходів і видатків Державного бюджету за даними Мінфіну.

Тема 3.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок зміни рівноважного ВВП при зміні державних видатків та податків з використанням мультиплікаторів. Порівняння ефектів різних інструментів.

Задача 2. Аналіз державного бюджету України (за відкритими даними Мінфіну): визначення розміру бюджетного дефіциту та структури боргу. Розрахунок відношення дефіциту і боргу до ВВП.

Задача 3. Кейс: стимулювальна фіскальна політика в умовах рецесії — аналіз заходів та можливих наслідків для України.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділ «Фіскальна політика»
- Підготовка аналітичної записки: «Бюджетна політика України у 2022–2024 рр.: дефіцит, фінансування, міжнародна допомога» (mof.gov.ua)
- Складання порівняльної таблиці «Дискреційна фіскальна політика vs автоматичні стабілізатори»
- Розв'язання задач на мультиплікатори фіскальної політики (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати мультиплікатори фіскальної політики, аналізувати бюджетний дефіцит та державний борг, оцінювати ефективність різних інструментів.

Тема 3.2 — Лекційний матеріал

Монетарна політика держави

Лекція 13 (2 год.): Монетарна політика: цілі (стабільність цін, повна зайнятість, зростання ВВП), інструменти НБУ. Операції на відкритому ринку (купівля-продаж ОВДП): вплив на грошову базу і ставки. Облікова ставка (ставка рефінансування). Норми обов'язкових резервів. Трансмісійний механізм: канали передачі монетарних імпульсів (процентний, кредитний, курсовий, ціновий канали).

Режими монетарної політики: таргетування грошової маси, таргетування інфляції (Inflation Targeting — застосовується НБУ з 2016 р.), таргетування обмінного курсу. Стимулювальна та обмежувальна монетарна політика. Кількісне пом'якшення (QE).

Монетарна політика НБУ

- Ключовий інструмент НБУ — облікова ставка (динаміка 2022–2024 рр.)
- Інфляційне таргетування: ціль НБУ — $5\% \pm 1$ п.п. в середньостроковій перспективі
- Валютна інтервенція: купівля-продаж іноземної валюти на МВРУ
- Нормативи обов'язкового резервування для різних категорій зобов'язань
- Зв'язок монетарної та фінансової політики в умовах воєнного стану

Тема 3.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз трансмісійного механізму: відстеження ланцюжка впливу зміни облікової ставки НБУ на інфляцію та ВВП за каналами передачі.

Задача 2. Розрахунок зміни грошової маси внаслідок операцій на відкритому ринку (купівля/продаж ОВДП на задану суму) з урахуванням грошового мультиплікатора.

Задача 3. Кейс: аналіз монетарної політики НБУ в 2022–2024 рр. — причини зміни облікової ставки, її вплив на інфляцію та кредитну активність.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділ «Монетарна політика»
- Підготовка аналітичної записки: «Монетарна політика НБУ в умовах воєнного стану: цілі, інструменти, результати» (bank.gov.ua)
- Аналіз Інфляційного звіту НБУ (останній випуск): прогнози та оцінки
- Розв'язання задач на аналіз інструментів монетарної політики (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати інструменти монетарної політики, аналізувати трансмісійний механізм та оцінювати дії НБУ.

Тема 3.3 — Лекційний матеріал

Економічне зростання

Лекція 14 (2 год.): Економічне зростання: поняття, показники (темп приросту реального ВВП та ВВП на душу населення).

Екстенсивне та інтенсивне зростання. Чинники зростання: капітал, праця, природні ресурси, технологічний прогрес. Неокласична модель Солоу: виробнича функція $Y = f(K, L)$, стаціонарний стан, «золоте правило» накопичення капіталу (Фелпс).

Теорії зростання: кейнсіанська (модель Харрода–Домара), неокласична (Солоу), теорія ендогенного зростання (Ромер, Лукас). Роль НТП та людського капіталу. Конвергенція та дивергенція економік. Сучасні чинники зростання: цифровізація, інновації, інституційне середовище.

Модель Солоу: ключові положення

1. **Виробнича функція:** $Y = K^\alpha \times (A \cdot L)^{1-\alpha}$ (з НТП)
2. **Рівняння накопичення капіталу:** $\Delta k = s \cdot f(k) - (n + \delta + g) \cdot k$
3. **Стаціонарний стан:** $s \cdot f(k^*) = (n + \delta + g) \cdot k^*$
4. **«Золоте правило»:** $MPK = (n + \delta + g) \rightarrow$ максимізація споживання

Зв'язок між економічним зростанням та розвитком інформаційних технологій: ІТ як чинник продуктивності та інноваційного зростання.

Тема 3.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок стаціонарного рівня капіталу та доходу на одного працівника в моделі Солоу за умовними параметрами (s , n , δ). Аналіз впливу зростання норми заощаджень.

Задача 2. Декомпозиція економічного зростання: внесок капіталу, праці та НТП (залишок Солоу) за умовними даними. Розрахунок TFP.

Задача 3. Кейс: чинники та перспективи економічного зростання України у повоєнний період — аналіз відновлення та потенціалу зростання.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділ «Економічне зростання»
- Підготовка реферату: «Чинники та перспективи відновлення економіки України: макроекономічний аспект» (me.gov.ua, worldbank.org)
- Аналіз прогнозу економічного зростання України за оцінками МВФ та Світового банку (2024)
- Розв'язання задач на модель Солоу (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати модель Солоу, розраховувати стаціонарний стан, декомпонувати чинники зростання та аналізувати перспективи розвитку.

Тема 3.4 — Лекційний матеріал

Економічний цикл та антициклічна політика

Лекція 15 (2 год.): Економічний цикл: поняття, фази (пік, рецесія, дно, пожвавлення/відновлення). Основні характеристики циклу: тривалість, амплітуда, синхронізація. Проциклічні та антициклічні показники. Провідні, синхронні та запізнілі індикатори ділового циклу.

Теорії циклів: монетарна (Хайєк), кейнсіанська (коливання I), теорія реального ділового циклу (RBC — шоки продуктивності). Антициклічна стабілізаційна політика: фіскальна та монетарна. Проблеми часових лагів стабілізаційної політики: лаг визнання, лаг рішення, лаг впливу.

Циклічність та управлінські системи

- Випереджальні індикатори циклу та їх роль у бізнес-аналитиці
- Індекс менеджерів із закупівель (PMI) як інструмент прогнозування
- Часові лаги стабілізаційної політики: проблеми ефективності
- Автоматичні стабілізатори vs дискреційна політика
- Взаємозв'язок між діловим циклом та фінансовим ринком
- Застосування макроекономічних даних в управлінських інформаційних системах для прийняття рішень

Тема 3.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Ідентифікація фаз ділового циклу за умовними даними динаміки ВВП, безробіття та інфляції. Класифікація показників за ставленням до циклу.

Завдання 2. Аналіз часових лагів стабілізаційної політики: кейс — визначення лагів та оцінка ризику дестабілізуючого ефекту.

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Яка стабілізаційна політика є доцільнішою для України в умовах відновлення економіки — фіскальна чи монетарна?»

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділ «Економічний цикл»
- Підготовка аналітичної записки: «Ознаки ділового циклу в Україні 2019–2024 рр.: рецесія, відновлення та прогнози»
- Систематизація матеріалу модуля 3 для підготовки до проміжного контролю
- Розв'язання задач на ідентифікацію фаз циклу та оцінку ефектів антициклічних заходів (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє ідентифікувати фази ділового циклу, аналізувати антициклічну політику та оцінювати часові лаги стабілізаційних заходів.

Відкрита економіка та глобальні макроекономічні процеси

Тема 4.1

Відкрита економіка: платіжний баланс та його структура. Рахунок поточних операцій, рахунок капіталу та фінансових операцій. Рівновага платіжного балансу. Україна в системі міжнародних розрахунків.

Тема 4.2

Обмінний курс: номінальний та реальний, фіксований та плаваючий режими. Детермінанти обмінного курсу. Теорія паритету купівельної спроможності (ПКС) та паритету відсоткових ставок.

Тема 4.3

Макроекономічна рівновага у відкритій економіці: модель Манделла–Флемінга. Фіскальна та монетарна політика за фіксованого та плаваючого курсу. Міжнародна фінансова архітектура.

Тема 4.4

Глобальні макроекономічні процеси та економічна інтеграція. Міжнародний рух капіталу та праці. Роль міжнародних організацій (МВФ, СБ, СОТ). Перспективи інтеграції України до ЄС.

Тема 4.1 — Лекційний матеріал

Відкрита економіка та платіжний баланс

Лекція 16–17 (4 год.): Відкрита економіка: відмінності від закритої, показники відкритості. Платіжний баланс (ПБ): поняття, принцип подвійного запису. Структура ПБ: рахунок поточних операцій (торговельний баланс, баланс послуг, доходів, трансфертів), рахунок капіталу та фінансових операцій (ПІІ, портфельні, інші інвестиції, резервні активи). Рівновага платіжного балансу. Офіційні резервні активи: роль та управління.

Чисті зарубіжні активи. Зв'язок між ПБ та макроекономічними тотожностями: $CA = S - I = Y - (C + I + G)$. Дефіцит та профіцит поточного рахунку: причини та наслідки для обмінного курсу.

Платіжний баланс України

- Структура поточного рахунку України: товарний та послуговий баланс
- Роль грошових переказів (remittances) у рахунку поточних операцій
- Прямі іноземні інвестиції: динаміка та структура (bank.gov.ua)
- Вплив воєнного стану на платіжний баланс: дефіцит, фінансування
- Міжнародна допомога Україні: класифікація у структурі ПБ

Тема 4.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Складання спрощеної схеми платіжного балансу для умовної економіки: класифікація операцій за рахунками, перевірка балансування.

Задача 2. Аналіз зв'язку між платіжним балансом та макроекономічними тотожностями: визначення дефіциту/профіциту поточного рахунку через показники національних заощаджень та інвестицій.

Задача 3. Кейс: аналіз платіжного балансу України за останній рік (за даними НБУ): виявлення основних тенденцій і проблем.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділ «Платіжний баланс»
- Виконання аналітичного завдання: аналіз структури платіжного балансу України за 2022–2024 рр. (bank.gov.ua)
- Підготовка таблиці «Структура платіжного балансу: приклади операцій за рахунками»
- Розв'язання задач на платіжний баланс та тотожності відкритої економіки (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати структуру платіжного балансу, розраховувати сальдо рахунків та пов'язувати ПБ з макроекономічними тотожностями.

Тема 4.2 — Лекційний матеріал

Обмінний курс та валютна система

Лекція 18 (2 год.): Обмінний курс: поняття, пряме та непряме котирування. Номінальний та реальний обмінний курс: REER (реальний ефективний обмінний курс). Режими обмінного курсу: фіксований, плаваючий, керований плаваючий. Переваги та недоліки кожного режиму. Режим обмінного курсу гривні: еволюція та сучасний стан.

Детермінанти обмінного курсу: рівні цін (ПКС), різниці відсоткових ставок (паритет відсоткових ставок), сальдо поточного рахунку, очікування та спекуляція. Девальвація та ревальвація: причини та наслідки для експортерів, імпортерів, споживачів.

Ключові концепції

- **ПКС (абсолютний):** $E = P_d / P_f \rightarrow$ обмінний курс визначається відношенням рівнів цін
- **ПКС (відносний):** $\Delta E/E \approx \pi_d - \pi_f \rightarrow$ курс змінюється на різницю темпів інфляції
- **Паритет відс. ставок:** $i_d \approx i_f + \Delta E^e/E \rightarrow$ рівність дохідності активів у різних валютах
- **Реальний курс:** $Q = E \times P_f / P_d \rightarrow$ міжнародна конкурентоспроможність

Обмінний курс гривні та управління валютними ризиками в інформаційних системах фінансового моніторингу та обліку.

Тема 4.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок реального обмінного курсу та REER. Оцінка впливу зміни реального курсу на конкурентоспроможність українського експорту.

Задача 2. Застосування теорії ПКС: визначення рівноважного обмінного курсу, порівняння з ринковим, аналіз переоціненості/недооціненості гривні.

Задача 3. Аналіз динаміки обмінного курсу гривні у 2022–2024 рр.: причини девальвації, зміна режиму курсоутворення та наслідки для економіки.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділ «Обмінний курс»
- Підготовка аналітичної записки: «Режим обмінного курсу гривні: від фіксованого до керованого плаваючого — передумови, наслідки» (bank.gov.ua)
- Аналіз динаміки курсу UAH/USD за 2022–2024 рр. та чинників його формування
- Розв'язання задач на розрахунок реального обмінного курсу та ПКС (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати реальний обмінний курс, застосовувати теорію ПКС та аналізувати валютну політику НБУ.

Тема 4.3 — Лекційний матеріал

Рівновага у відкритій економіці. Модель Манделла–Флемінга

Лекція 19 (2 год.): Розширення моделі IS–LM на відкриту економіку: крива BP (баланс платіжного балансу). Трипільник Манделла–Флемінга: несумісність трьох цілей (фіксований курс, вільний рух капіталу, незалежна монетарна політика). Моделі фіскальної та монетарної політики за різних режимів обмінного курсу та мобільності капіталу.

Фіксований курс + мобільність капіталу: монетарна політика неефективна, фіскальна ефективна. **Плаваючий курс + мобільність капіталу:** монетарна ефективна, фіскальна нейтралізується. Вплив ступеня мобільності капіталу (абсолютна, нульова, неповна). Міжнародна фінансова архітектура: Бреттон-Вудська система, сучасна система гнучких курсів.

Практичне значення для України

- Обмеження на рух капіталу в Україні в умовах воєнного стану
- Роль МВФ як кредитора останньої інстанції
- Програми підтримки МВФ для України (EFF 2023)
- Координація фіскальної та монетарної політики в умовах воєнного стану
- Перспективи валютної лібералізації в процесі відновлення

Тема 4.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз моделі Манделла–Флемінга: визначення ефективності фіскальної та монетарної політики за фіксованого та плаваючого курсу при заданій мобільності капіталу.

Задача 2. Кейс: аналіз «трилеми» Манделла–Флемінга для України — які з трьох цілей є пріоритетними в умовах воєнного стану і чому?

Задача 3. Кейс: умови та очікувані наслідки програми МВФ для України (EFF 2023): макроекономічні цілі, умови, вплив на ВВП та курс.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділ «Відкрита економіка та макроекономічна рівновага»
- Підготовка реферату: «Програма МВФ для України 2023–2027: умови, макроекономічні цілі та виконання» (imf.org, mof.gov.ua)
- Аналіз звіту МВФ «Article IV Consultation — Ukraine» (останній)
- Розв'язання задач на модель Манделла–Флемінга (3 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати модель Манделла–Флемінга, аналізувати «трилему» відкритої економіки та оцінювати ефективність макроекономічної політики.

Тема 4.4 — Лекційний матеріал

Глобальні макроекономічні процеси та інтеграція

Лекція 20 (2 год.): Глобалізація: поняття, рушійні сили, наслідки для національної економіки. Міжнародна торгівля: порівняльні переваги (Рікардо), умови торгівлі, тарифи та нетарифні бар'єри, вільна торгівля та протекціонізм. Міжнародний рух капіталу: прямі іноземні інвестиції (ПІІ), портфельні інвестиції, чинники та наслідки.

Міжнародна фінансова архітектура: роль МВФ (кредитування, нагляд, ТД), Світового банку (розвиток та реконструкція), СОТ (регулювання торгівлі). Регіональна економічна інтеграція: рівні (зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, валютний союз). Угода про асоціацію Україна–ЄС та ПВЗСТ: результати та перспективи.

Інтеграція України до ЄС: макроекономічний аспект

- Торговельна переорієнтація України: динаміка експорту та імпорту з ЄС
- Маастрихтські критерії конвергенції та стан готовності України
- Гармонізація фіскальної та монетарної політики з вимогами ЄС
- ПІІ з країн ЄС в Україну: стан та перспективи
- Реструктуризація зовнішнього боргу України (2024): умови та наслідки

Тема 4.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз порівняльних переваг: визначення структури експорту та імпорту умовних країн на основі принципу порівняльних переваг Рікардо.

Завдання 2. Кейс: вплив угоди ПВЗСТ Україна–ЄС на структуру зовнішньої торгівлі України (за даними Держстату та Мінекономіки).

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Які макроекономічні виклики та можливості несе для України вступ до ЄС?» Систематизація матеріалу курсу до іспиту.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Задоя А. О., Петруня Ю. Є. «Макроекономіка» — розділ «Відкрита економіка та міжнародні відносини»
- Підготовка комплексного аналітичного завдання: «Макроекономічні показники України у 2022–2024 рр.: ВВП, інфляція, безробіття, платіжний баланс, курс» (систематизація за всіма темами курсу)
- Підготовка презентації: «Макроекономічна ситуація в Україні: аналіз та прогнози» (10–12 слайдів)
- Систематизація матеріалу всього курсу для підготовки до іспиту

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати процеси глобалізації, характеризувати рівні міжнародної інтеграції та оцінювати наслідки євроінтеграції для макроекономіки України.

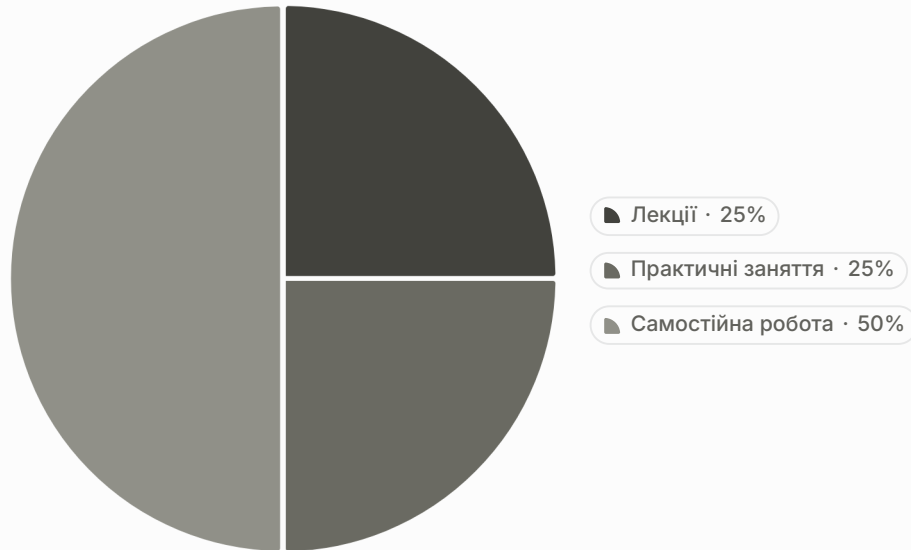
Розподіл навчального часу – 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Макроекономіка як наука	2	2	5
	Тема 1.2 – Система національних рахунків	4	2	5
	Тема 1.3 – Безробіття та інфляція	2	2	5
Модуль 2	Тема 2.1 – Кейнсіанська модель рівноваги	4	2	5
	Тема 2.2 – Модель AD-AS	2	2	5
	Тема 2.3 – Грошовий ринок	2	2	5
	Тема 2.4 – Модель IS-LM	4	2	5
Модуль 3	Тема 3.1 – Фіскальна політика	4	2	5
	Тема 3.2 – Монетарна політика	2	2	5
	Тема 3.3 – Економічне зростання	2	2	5
	Тема 3.4 – Економічний цикл	2	2	5
Модуль 4	Тема 4.1 – Платіжний баланс	4	2	5
	Тема 4.2 – Обмінний курс	2	2	5
	Тема 4.3 – Модель Манделла-Флемінга	2	4	5
	Тема 4.4 – Глобальні процеси та інтеграція	2	2	5
Разом		30	30	60

Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЕКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, моделей, формул та прикладів із макроекономічної практики України та світу.

Практичні — 30 год. (25%)

Відпрацювання навичок, розв'язання задач, аналіз кейсів на основі реальних даних, дискусії та захист аналітичних робіт.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з джерелами та статистичними базами даних. СРС становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з макроекономіки (Задоя, Петруня та ін.), аналітичними звітами НБУ, МВФ та Світового банку, науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних наукових шкіл.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань (ВВП, мультиплікатори, обмінний курс, показники зайнятості та інфляції); аналітичних завдань (аналіз платіжного балансу, бюджетної та монетарної політики); творчих завдань — аналітичні записки, реферати, міні-дослідження з актуальних макроекономічних проблем України.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: НБУ (bank.gov.ua), Держстату (ukrstat.gov.ua), Мінфіну (mof.gov.ua), Мінекономіки (me.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), МВФ (imf.org), Світового банку (worldbank.org). Аналіз статистичних звітів та макроекономічних прогнозів.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (опрацювання умов задач, повторення теорії моделей); підготовка до тестувань (ключові терміни, формули, моделі); підготовка до контрольних робіт за кожним модулем (систематизація знань, типові задачі).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або аналітична записка, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз макроекономічних показників). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків. Проводиться після завершення кожного з чотирьох змістовних модулів.

3

Підсумковий контроль — Іспит

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — письмовий іспит (теоретичні питання + задачі) або комбінованого тестування з розрахунковими завданнями. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Макроекономіка» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок аналізу макроекономічних процесів, необхідних для роботи з управлінськими інформаційними системами у сфері фінансів та обліку.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, моделей і прикладів із макроекономічної практики; студенти ведуть конспекти, будують графіки та задають уточнювальні запитання.

Кейс-стаді

Аналіз реальних макроекономічних ситуацій: антикризові заходи в Україні, рішення НБУ щодо ставки, бюджетна консолідація; студенти виявляють проблему та обґрунтовують висновки.

Практичні задачі

Розрахункові вправи за темами (ВВП, мультиплікатори, моделі рівноваги, обмінний курс, показники циклу); відпрацювання алгоритмів розв'язання із застосуванням математичного інструментарію.

Дискусії

Обговорення актуальних макроекономічних проблем України та світу (інфляція, відновлення економіки, євроінтеграція); розвиток критичного мислення та аргументації.

Робота зі статистикою

Опрацювання офіційної статистики НБУ, Держстату, МВФ та Світового банку; формування навичок роботи з базами даних, що є ключовою компетентністю для управлінських інформаційних систем.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій за обраною макроекономічною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації з авторитетних джерел.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами «Фінанси, банківська справа та страхування в УІСТ» та «Облік і оподаткування в УІСТ» спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література та ресурси

Підручники та навчальні посібники (2022–2024 рр.)

1 Задоя А. О., Петруня Ю. Є.

Макроекономіка : навч. посіб. [Електронний ресурс]. — Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2022. — 5-те вид.

2 Петруня Ю. Є., Задоя А. О.

Економіка: базовий курс : навч. посіб. [Електронне видання]. 6-те вид., переробл. і доп. — Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. — 265 с.

3 Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В.

Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.

4 Стойко О. Я., Дема Д. І.

Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.

5 Якименко І. Л., Петрашко Л. П.

Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти. — Київ : НУХТ, 2022. — 337 с. (розділи «Глобалізація», «Міжнародна інтеграція»).

6 Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.)

Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024. (розділ «Макроекономічне середовище бізнесу»).

7 Грушко В. І. та ін.

Економіка відновлення : навч. посіб. — Київ : Університет «КРОК», 2023. — 221 с.

8 Єршова О. О., Гончаренко І. М.

Сучасні моделі управління розвитком бізнесу. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75.

Нормативно-правова база

→ Конституція України (ст. 85, 116, 119 — бюджетні повноваження)

zakon.rada.gov.ua

→ Закон України «Про Національний банк України»

zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14

→ Бюджетний кодекс України

zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17

Офіційні ресурси та фахові видання

Національний банк України
bank.gov.ua

Державна служба статистики
ukrstat.gov.ua

Міністерство фінансів України
mof.gov.ua

Міністерство економіки України
me.gov.ua

Міжнародний валютний фонд
imf.org

Світовий банк — Дані про Україну
data.worldbank.org

Журнал «Економіка та суспільство»
economyandsociety.in.ua